

Uyku ve Askerlik

Güray Koç

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Nöroloji Kliniği, Ankara

Türkiye Cumhuriyeti 1111 sayılı Askerlik Kanunu'na göre; "Türkiye Cumhuriyeti tebaası olan her erkek, işbu kanun mucibince askerlik yapmaya mecburdur" gereği askerlik görevi tüm ulus için kanuni bir zorunluluktur. Askerlik Kanunu'nun ilgili maddesi ile bu sorumluluk altında bulunan yaş grubu belirlenmiştir; "Askerlik çağı, her erkeğin esas nüfus kütüğünde yazılı olan yaşına göredir ve yirmi yaşına girdiği yıl Ocak ayının birinci gününden başlayarak 41 yaşına girdiği yıl Ocak ayının birinci gününde bitmek üzere 21 yıl sürer. Askerlik çağı; yoklama devri, muvazafılık ve yedek olmak üzere üç devreye ayrılır".

Türkiye İstatistik Kurumu'nun Aralık 2016 tarihinde adrese dayalı nüfus verilerine göre 79,8 milyon Türkiye Cumhuriyeti vatandaşının 40 milyonu erkektir. Erkek nüfusun 20-40 yaş aralığındaki toplam sayısı 13,4 milyon kişidir. Ülkemizde yapılan geniş çaplı Türk erişkin popülasyonunda uyku bozuklukları prevalansı çalışmasında erkek bireylerde insomnia % 10,5, uykuda solunum bozuklukları % 11,1, Huzursuz Bacaklar sendromu % 3, aşırı gün içi uykululuğu % 5 olarak bulunmuştur. Bu veriler dikkate alındığında askerlik çağında olan erkeklerin yaklaşık 1,34 milyonu insomnia, 1,48 milyonu uykuda solunum bozuklukları, 400 bini Huzursuz Bacaklar sendromu, 670 bini hipersomnia tanısı ile uyku bozuklukları hastası adaydır. Pratikte bu kadar çok hasta başvurusu olmamasına rağmen potansiyel hasta sayısının göstermesi açısından bu veriler önem arz etmektedir.

Olağanüstü hal kapsamında bazı tedbirler alınması ve Milli Savunma Üniversitesi kurulması ile bazı kanunlarda değişiklik yapılmasına dair 669 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 107'nci maddesine göre 17.08.2016 gün ve 29804 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 2016/9109 sayılı Gülhane Askeri Tıp Akademisi ve asker hastanelerinin devrine ilişkin usul ve esaslar hakkında karar ile Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) Sağlık Komutanlığı bünyesinde bulunan Gülhane Askeri Tıp Akademisi'ne bağlı eğitim hastaneleri, dispanser ve benzeri

sağlık birimleri ile Jandarma Genel Komutanlığı'na ait sağlık kuruluşlarının Sağlık Bakanlığı'na (Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu'na) devri yapılmıştır. 11.11.2016 gün ve 29885 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 2016/9431 sayılı "TSK, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı, Sağlık Yeteneği Yönetmeliği'ne" (JGK ve SGK, SYY) göre 1111 sayılı Askerlik Kanunu'nun gereğince yükümlülerin sağlık muayeneleri, askerlik şubesinin olduğu yerlerde, öncelikle varsa kayıtlı olduğu aile hekimi tarafından, yoksa en yakın resmi sağlık kuruluşunda tek tabip tarafından yapılır. Yükümlülerin tam bir fizik muayeneleri yapılarak, sonucunda sağlamlar ile tespit edilen hastalıkları nedeni ile hastalıklar listesinin (A) diliminden kod verilenler hakkında "Askerliğe Elverişlidir" kararı verilir. Haklarında karar verilemeyenler ile hastalıklarını beyan edenler ya da fiziki muayene bulguları nedeni ile ileri tetkik yapılması gereken yükümlüler en yakın Sağlık Bakanlığı'na bağlı engelli sağlık kurulu raporu vermeye yetkili sağlık kuruluşunun ilgili bölümüne doğrudan sevk edilir.

TSK, JGK ve SGK'de görevli askeri ve sivil personel ile askerlik görevi ile yükümlü vatandaşların bu kurumlardaki görevlere uyarlık bakımından sağlık yeteneklerinin tespiti ile barış ve savaşta yapılacak sağlık işlemleri SYY ile belirlenmiştir. Bu yönetmeliğin 5. maddesine göre, "Askerlik çağına giren yükümlüler, yoklamaları sonucunda askerliğe elverişli olanlar ve askerliğe elverişli olmayanlar olmak üzere gruplandırılır." Askerliğe elverişli olanlar; sağlık yetenekleri bakımından hiçbir hastalık ve arızası bulunmayanlar ile hastalık ve arızaları, hastalık ve arızalar listesinin "A" dilimine girenlerdir. Askerliğe elverişli olmayanlar ise hastalık ve arızaları, hastalık ve arızalar listesinin "B ve D" dilimlerine girenlerdir. "C" bendinde ise bu maddenin "A", "B" ve "D" dilimlerinde yer alan hastalık ve arızaların tedavi ve nekahet halleri yer alıp istirahat ve tedavi durumları ele alınır kesin karar verilinceye kadar geçici süre ile askerlik hizmetini yapmayacak olanları kapsar.

Ülke genelinde yetkili sağlık kuruluşlarında çalışan uyku hastalıkları ile ilgilenen, polisomnografi yaptıkları uyku merkezleri olan hekimler yükümlülerin askerliğe elverişli olup olmadıklarına dair karar verme yetki ve sorumluluğuna sahiptir. Bu kararın hangi kurallara göre alınacağı, nasıl rapor yazılacağı ile ilgili bilgi vermek amacı ile bu inceleme yazısı yazılmıştır.